

กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย และข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ

The linguistics strategies of responding to cancellation in Thai and native speakers' motivational concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัดน์^{1*}

Sittitam Ongwuttawat^{1*}

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนาตามแนวคิดวิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยใช้แบบสอบถามประเภท Discourse Completion Test (DCT) จากกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา มี 2 ส่วน คือ 1) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2) ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของกลุ่มสนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ได้แก่ (1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) (2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) (3) ความเป็นสังคมแบบไม่ตรีสัมพันธ์ (affiliative society) และ (4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

คำสำคัญ : กลวิธีทางภาษา การตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ ภาษากับวัฒนธรรม วิชาปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

Abstract

This research article aims to study linguistic strategies that Thai people adopt in adopted to respond to cancellation, as well as studying native speakers' motivational concerns in performing the act, using Emancipatory Pragmatics (EP) through Discourse Completion Test (DCT) for the Thai speakers sample survey, The 100 informants include Bachelor's students from faculties of sciences and humanities and various years. Also, in-depth interviews conducted for 30 students out of the informants.

^{1*} อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทยและภาษาวัฒนธรรมตะวันออก คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

The results indicate that Thai speakers adopted mitigating strategies more frequently than bold-on record strategies, and an analysis of native speaker' motivational concerns reveals that there are two types of motivational concerns: (1) motivational concerns relating to the purpose of conversation and (2) motivational concerns relating to the context of conversation. It found that Thai speakers place a priority on keeping relationship with the interlocutor. This linguistics strategies might be motivated by four sociocultural factors : (1) an interdependent view of self ; (2) Collectivism ; (3)Affiliative society ; and (4) High context culture

Keywords : linguistic strategy, the responding to cancellation in Thai, native speakers' motivational concern, language and culture, Emancipatory Pragmatics

บทนำ

ในวัฒนธรรมไทย คนไทยมักไม่ตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า และคนไทยมักตอบรับการบอกเลิกสัญญาด้วยการประนีประนอม (Klusner) [1] สังเกตได้จากการที่เรามีสำนวน “น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้นอก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เราจะรู้ว่าคู่สนทนาคิดสัญญาที่ให้ไว้กับเรา เราก็ไม่อาจแสดงออกมาให้ใครรู้ นอกจากนี้คนไทยยังมีวิธีการจัดการกับการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาโดยวิธีประนีประนอมเพื่อไม่ให้กระทบจิตใจของผู้ฟัง ดังในสำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าคนไทยจะเห็นว่าการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนายังเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คนไทยต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญา คนไทยจะเลือกใช้กลยุทธ์ทางภาษาอย่างไรในการปฏิสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการบอกเลิกสัญญา ได้แก่ งานวิจัยของเพชรรัตน์ เอมอักษร[2]ที่ศึกษาทวิวิธีการบอกเลิกสัญญาตามกรอบแนวคิดเรื่องความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน (Brown, and Levinson, 1987) [3] และยังไม่มียานวิจัยใดที่ศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

ดังนั้นในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทยโดยมุ่งพิจารณาที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งมีค่าตามการวิจัยว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลยุทธ์ทางภาษาอย่างไรในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาและเมื่ออยู่ในสถานการณ์การตอบรับการบอกเลิกสัญญา ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดบ้างในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาตามแนวทางที่วันปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดวันปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เกิดขึ้นโดยHanks, Ide, and Katagiri [5] เป็นแนวคิดที่เกิดมาจากความร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนงสาขาทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ปริชาณที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือการวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (common sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวันปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิธีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตกซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร และการพรรณนา

ปรากฏการณ์ทางภาษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิธีการปฏิสัมพันธ์ที่กลั่นกรองมาจากความคิดหรือค่านิยมของสังคมนั้น ๆ เอง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา
2. เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงเมื่อเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา

ขอบเขตของการวิจัย

การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา / การตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาในบทความวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีทางภาษาบางประการเพื่อตอบรับกลุ่มสนทนาในกรณีที่กลุ่มสนทนาผิดสัญญาที่ให้ไว้กับผู้พูด

เนื่องจากบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาใน 2 ประเด็น คือ 1) เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา และ 2) เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา ดังนั้นขอบเขตของข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากนักศึกษาหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน

2. ส่วนที่เป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบ

รับการบอกเลิกสัญญาของกลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาจากกลุ่มตัวอย่างหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีจากนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน (กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. เครื่องมือที่ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา และ 2. เครื่องมือที่ศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีจากหลากหลายคณะและหลากหลายชั้นปีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งสถานการณ์การตอบรับการบอกเลิกสัญญากลุ่มสนทนาในแบบสอบถามออกเป็น 3 สถานการณ์เพื่อให้มีความหลากหลาย ได้แก่ 1) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะให้ท่านยืมเงิน 2) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะช่วยท่านจัดงานเลี้ยงปีใหม่ และ 3) สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกเลิกสัญญาในเรื่องที่สัญญาว่าจะไปเที่ยวต่างประเทศกับท่าน

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่เพื่อนของท่านบอกลีกลักษณะใน
เรื่องที่คุณคิดว่าจะทำให้ท่านยืมเงิน

- หากเพื่อนของท่านบอกลีกลักษณะในเรื่องที่
สัญญาว่าจะให้ท่านยืมเงิน ท่านจะทำอย่างไร

ตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา โดยพูดว่า.....

ไม่ตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา เพราะ

ตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา โดยใช้วิธีอื่น คือ

2. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือ
ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษา
ในการตอบรับการบอกลีกลักษณะของกลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถาม
เพื่อต้องการทราบข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่
ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบ
รับการบอกลีกลักษณะที่สนทนาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา
ในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน
100 คน (กลุ่มเดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึก
จากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจ
หรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษา
ในการตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา

ในขณะที่ท่านกล่าวตอบรับการบอกลีกลักษณะ
ในสถานการณ์ต่างๆ ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง (สามารถ
ตอบได้มากกว่า 1 ปัจจัย

การรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจำแนก
ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. การรวบรวมข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่กลุ่ม
ตัวอย่างใช้ในการทำความเข้าใจผิดกลุ่มสนทนา

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลกลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่าง
ใช้ในการตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนาโดยใช้
แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test
(DCT) เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา
ในระดับปริญญาตรีจากหลากหลายคณะและหลากหลาย
ชั้นปีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 100 คน

2. การรวบรวมข้อมูลข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือ
ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาใน
การตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยรวบรวมข้อคำถามที่เป็นเหตุ
จูงใจหรือปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างคำนึงถึงในการใช้กลวิธี
ทางภาษาในการตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนาโดย
การใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีจำนวน 100 คน
และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น
30 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยจำแนกขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น
2 ส่วน ดังนี้

1. การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทย
ใช้ในการตอบรับการบอกลีกลักษณะที่สนทนา

ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเฉพาะในส่วนที่
เป็นกลวิธีทางภาษาเท่านั้น ไม่รวมถึงการศึกษาคำตอบ
ของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบในช่องคำตอบ “ไม่ตอบรับ
การบอกลีกลักษณะที่สนทนา” และ “ตอบรับการบอกลี
ลักษณะที่สนทนาโดยใช้วิธีอื่น”

การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับ
การบอกลีกลักษณะที่สนทนาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะ
นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ”
มาวิเคราะห์ เริ่มจากการนำคำตอบมาจำแนกเป็นถ้อยคำ
โดยพิจารณาจาก 1. การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถาม
แทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำและ 2. เนื้อความที่สมบูรณ์
ของแต่ละถ้อยคำ และเมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็น
ถ้อยคำแล้ว จึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธี
ทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความ
ของถ้อยคำนั้น และอาศัยแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์

เป็นเกณฑ์

2. การวิเคราะห์ข้อคำนึงที่เป็นเหตุฉุกเฉินหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาผู้วิจัยนำมาจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1.1 กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา และ 1.2 ข้อคำนึงที่เป็นเหตุฉุกเฉินหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดตอบรับการบอกเลิกสัญญาผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำหรือใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความเป็นเจตนาอื่นได้

กลวิธีตรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1.1 การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ หมายถึง การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิอย่างตรงไปตรงมาเนื่องจากผู้ฟังผิดสัญญาทำให้ไว้กับผู้พูด มักปรากฏค่าแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ

-แกจี้โกหกอะ (1) -เธอทำไม่ถูกนะ สัญญาแล้วไม่เป็นสัญญา (2) จากตัวอย่างที่ (1)-(2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการบอกเลิกสัญญาโดยใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิโดยปรากฏคำ “จี้โกหก” และ “ทำไม่ถูก” ในตัวอย่างที่ (1) และ(2) ตามลำดับ

1.1.1.2 การสั่งให้ชดใช้

การสั่งให้ชดใช้ หมายถึง การที่ผู้พูดตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาโดยการสั่งให้ผู้ฟังชดใช้บางสิ่งบางอย่างจากการที่ผิดสัญญากับผู้พูด -แกต้องออกค่าอุปกรณ์ทั้งหมดที่จะจัดงานนี้ใหม่ (3) -แกต้องชดใช้ค่าตัวเครื่องบินให้ฉันด้วย (4)

จากตัวอย่างที่ (3)-(4) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ กลวิธี การตอบรับการบอกเลิกสัญญาอย่างตรงไปตรงมาโดยสั่งให้คู่สนทนาชดใช้ที่ผิดสัญญา

1.1.1.3 การแสดงการขู่

การแสดงการขู่ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการขู่ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา มักปรากฏคำเชื่อม “ถ้า” หรือ “หาก” ในถ้อยคำ - ถ้าแกยังทำแบบนี้อีก ชั้นจะไม่ให้แกทำงานด้วยแล้ว... (5)

- หากแกยังเทแบบนี้ ชั้นจะไม่ชวนแกไปไหนอีกแล้ว (6) จากตัวอย่างที่ (5)-(6) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาอย่างตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำแสดงการขู่ โดยปรากฏคำเชื่อม “ถ้า” และ “หาก” ในตัวอย่างที่ (5) และ (6) ตามลำดับ

1.1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดไม่ได้แสดงการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาด้วยวิธีรุนแรงหรือทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาตรงไปตรงมา แต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาหรือใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ

กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จาก

มากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.2.1 การแสดงการถาม

การแสดงการถาม หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำแสดงการถามเพื่อตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา มักปรากฏคำแสดงการถามในถ้อยคำ

- แกก็ว่างไม่ใช่หรือ ทำไมถึงไปไม่ได้ (7)

- ทำไมแกถึงเลิกนัดแบบนี้ล่ะวะ (8)

จากตัวอย่างที่ (7)-(18) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการถามในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาผู้ฟังโดยปรากฏคำแสดงการถาม “ไม่ใช่หรือ” และ “ทำไม” ในตัวอย่างที่ (7) และ (8) ตามลำดับ

1.1.2.2 การขอให้ทบทวน

การขอให้ทบทวน หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อขอให้ผู้ฟังทบทวนในกรณีผิดสัญญา มักปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

- เธออยากให้แกลองดูอีกทีว่าแกไปได้มั๊ย (9)

- ลองคิดดูอีกทีนะแก ชั้นอยากให้แกมาช่วยงานนี้จริง ๆ (10)

จากตัวอย่างที่ (9)-(10) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอให้คู่สนทนาทบทวนในกรณีที่ผิดสัญญาโดยปรากฏคำช่วยหน้ากริยา “ลอง” ในถ้อยคำ

1.1.2.3 การปลอมใจให้กังวล

การปลอมใจให้กังวล หมายถึง การที่ผู้พูดปลอมใจให้ผู้ฟังคลาคลายความกังวลที่ผิดสัญญา

- ไม่เป็นไรนะแก ไว้โอกาสหน้าก็ได้ (11)

- อย่าคิดมากนะเพื่อน ยังมีอีกหลายงานที่แกต้องช่วยชั้น (12)

จากตัวอย่างที่ (11)-(12) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการปลอมใจให้ผู้ฟังคลาคลายความกังวลจากการที่ผิดสัญญากับผู้พูด

1.1.2.4 การแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย

การแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อชี้ให้ผู้ฟังเห็นว่าการที่ผู้ฟังผิดสัญญากับผู้พูดนั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย มักปรากฏคำบอกปริมาณ “นิดหน่อย” “นิดเดียว” “เล็กน้อย” ในถ้อยคำ

- เรื่องนิดหน่อยเองแก ไว้ช่วยชั้นอย่างอื่นก็ได้ (13)

- นิดเดียวเองแก อย่าคิดมาก วันค่อยไปเที่ยวกัน(14)

จากตัวอย่างที่ (13)-(14) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงให้เห็นว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อยโดยปรากฏคำว่า “นิดหน่อย” และ “นิดเดียว” ในตัวอย่างที่ (13) และ (14) ตามลำดับ

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถสรุปอัตราส่วนความถี่ของกลวิธีทางภาษาทั้งกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาได้ดังนี้

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (ครั้ง/ร้อยละ)	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง (ครั้ง/ร้อยละ)
1. การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่พอใจหรือตำหนิ (61 ครั้ง/ร้อยละ 7.97)	1. การแสดงการถาม (365ครั้ง/ร้อยละ 47.71)
2. การสั่งให้ชดใช้ (32 ครั้ง/ร้อยละ 4.18)	2. การขอให้ทบทวน (99 ครั้ง/ร้อยละ 12.94)
3. การแสดงการขู่ (29 ครั้ง/ร้อยละ 3.79)	3. การปลอมใจให้กังวล (93 ครั้ง/ร้อยละ 12.15)
	4. การแสดงว่าการผิดสัญญานั้นเป็นเรื่องเล็กน้อย (86 ครั้ง/ร้อยละ 11.24)
(122 ครั้ง/ร้อยละ 15.94)	(643 ครั้ง/ร้อยละ 84.05)
765 ครั้ง/ร้อยละ 100	

ตารางที่ 1 แสดงความถี่ของกลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากกรเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 84.05 ขณะที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไป ตรงมาในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 15.94 ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หลีกเลี่ยงการทำทนายโดยตรง หลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ ความไม่พอใจ และความรำคาญ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระวังอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner) [1]

1.2 ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูด

ภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนา

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการศึกษาพบว่าข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาพบทั้งข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของกลุ่มสนทนาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงความถี่ของข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาในภาษาไทย

1. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา	
	2.1 บริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2.2 บริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)
1) การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา (171 ครั้ง/ร้อยละ 15.86) 2) การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา (25 ครั้ง/ร้อยละ 2.32)	1) สถานภาพและ/หรือบทบาท ของผู้พูดและคู่สนทนา (110 ครั้ง/ร้อยละ 10.20) 2) ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา (96 ครั้ง/ร้อยละ 8.90) 3) ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 4) ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา (86 ครั้ง/ร้อยละ 7.97) 5) ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา (71 ครั้ง/ร้อยละ 6.58) 6) ที่ทำของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02)	1) การมีหรือ ไม่มีบุคคลที่สามในขณะที่สนทนา (91 ครั้ง/ร้อยละ 8.44) 2) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่อง (80 ครั้ง/ร้อยละ 7.42) 3) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลการสนทนาก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (73 ครั้ง/ร้อยละ 6.77) 4) โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่ตอบรับการแสดงความไม่พอใจ (65 ครั้ง/ร้อยละ 6.02) 5) ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา (54 ครั้ง/ร้อยละ 5.00)
196 ครั้ง/ร้อยละ 18.18	519 ครั้ง/ร้อยละ 48.14	363 ครั้ง/ร้อยละ 33.67
	882 ครั้ง/ร้อยละ 81.81	
	1,078 ครั้ง/ร้อยละ 100.00	

จากตารางจะเห็นว่าข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนามีทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนาโดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและการคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุของใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาโดยคำนึงถึงปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสื่อสารใกล้เคียงกับปัจจัยที่เป็นปริบทของการสนทนาดังผลการวิจัยในหัวข้อข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 4 ประการ ดังนี้

(1) การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus, and Kitayama (1991) [7] กล่าวไว้ว่าในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกัน เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคมญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) และอธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ในขณะที่คนที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคมและตัวตนของเราที่บุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกันนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่กระทำให้คู่สนทนามีความรู้สึกที่ไม่ดีอย่างตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข [8] ได้เสนอทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปัจเจกสมุปบาท” (หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยที่ถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner [1] Bilmes [9] Podhisita [10] สนิท สมักรการ [11] อकिनพีพัฒน์ [12] และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ [13] ได้อธิบายว่าคนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคมและปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกการเข้าไปผูกพัน และหลบเลี่ยงการเผชิญหน้า ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามที่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์ของคู่สนทนาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาเนื่องจากถ้าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกับผู้ฟังที่ก็ย่อมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของสังคมดังกล่าว

(2) ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede [14] เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะคือ 1) สังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2) สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างเป็นปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

ทั้งนี้ Hofstede [15] และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis [15] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18]

Jandt [19] ชาติยา สุวรรณะชญ และคณะ [20] สุพัศตรา สุภาพ [21] และเมตตา วิวัฒนาบุญกุล [22] จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำค้ำจนถึงความรู้สึกรักของคนอื่นเป็นสิ่งสำคัญ

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามเลือกใช้วิถีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงของถ้อยคำหรือการทำลายความสัมพันธ์คู่สนทนาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มเนื่องจากสังคมอิงกลุ่มเป็นสังคมที่ผู้พูดจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะฉะนั้นการเลือกใช้วิถีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาจึงสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีให้สมาชิกภายในกลุ่ม

(3) ความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society)

Blachard [23] เสนอว่าในแต่ละสังคมจะมีวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน โดยเขาแบ่งประเภทของสังคมตามวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ออกเป็น 2 ประเภท คือ สังคมแบบสัมฤทธิ์สัมพันธ์ (achieving society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมายในการสื่อสารมากกว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา และสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) หรือสังคมที่คนในสังคมมีวิธีการปฏิบัติสัมพันธ์ที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายในการสื่อสาร

อย่างไรก็ตามนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis [15] Mulder [16] Pongsapich [17] Jandt [19] ชาติยา สุวรรณะชญและคณะ [20] จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ที่สมาชิกในสังคมให้ความสำคัญกับการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนา มากกว่าจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายของการสื่อสาร

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบไมตรีสัมพันธ์ (affiliative society) นำมาใช้อธิบายข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ค้ำนึ่งถึงเมื่อต้องตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา

(4) ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall [24] เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยค้ำนึ่งถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall [24] Mulder [16] Pongsapich [17] Roongrengsuke, and Chansuthus [18] สุพัศตรา สุภาพ [21] พักตร์วิภา เอื้ออมรวณิช [25] จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) กล่าวคือในการแสดงความไม่พอใจ คนไทยไม่ได้ค้ำนึ่งถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิบัติสัมพันธ์เท่านั้น แต่ยังค้ำนึ่งถึงบริบทของการปฏิบัติสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์ โดยดูความเหมาะสมกับบริบทบุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) สามารถนำมาใช้อธิบายข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใน

กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่ค้ำึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ

จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีข้อค้ำึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาดังกล่าวแตกต่างกันด้วยเช่นกัน ดังนั้นในการปฏิสัมพันธ์หลายๆ การปฏิสัมพันธ์ในภาษาไทย เช่น การตอบรับการบอกเลิกสัญญาของคู่สนทนา ฯลฯ ผู้พูดซึ่งอยู่ในฐานะผู้ส่งสารจึงควรพิจารณาเลือกใช้กลวิธีทางภาษาให้เหมาะสมกับปัจจัยต่างๆ ของคู่สนทนาซึ่งเป็นผู้รับสาร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนิสิตนักศึกษาเท่านั้น และอาจไม่ได้เป็นตัวแทนของผู้ใช้ภาษาไทยทั้งหมด ซึ่งหากได้มีการศึกษาต่อไปก็จะทำให้เข้าใจแง่มุมของการตอบรับการบอกเลิกสัญญาคู่สนทนาในภาษาไทยในแง่มุมที่ละเอียดและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

[1] Klausner, W, J. **Reflections on Thai culture.** Bangkok : Suksit Siam ; 1981.
[2] เพชรรัตน์ เอ็มอักษร. กลวิธีการบอกเลิกสัญญาของผู้ฟังที่มีสถานภาพต่างกัน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2550.
[3] Brown, P. and S. Levinson. **Politeness : Someuniversal in language usage.** London : Cambridge University Press ; 1987.

[4] อนุรักษ์ พานโพธิ์ทอง. เอกสารคำสอนรายวิชาการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2555.
[5] Hanks, W, Ide, S, and Katagiri, Y.. Introduction towardsan Emancipatorypragmatics. **Journal of Pragmatics**, 41 : 1-9 ; 2009.
[6] ชาญวิทย์เขาวฤทธา. วจนกรรม 3 ชนิด กับแนวคิดเรื่องบุญคุณในสังคมไทย. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท] กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2554.
[7] Markus, H. R., and Kitayama, S. Culture and the self : Implications for cognition, emotion, and motivation **Psychological Review**, 98(2) : 224-253 ; 1991.
[8] อนุรักษ์ พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข. ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไร ในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2557
[9] Bilmes, J. Dividing the rice : A microanalysis of mediator's role in a Northern Thai negotiation". **Language in society**, 21: 569-602 ; 1992.
[10] Podhisita, C. (1998). Buddhism and Thai world view. In Ponsapich, A. (Eds). **Tradittionnal and changing Thai world view.** (pp. 29-62). Bangkok : Chulalongkorn University Press.
[11] สนิท สัมครการ. สังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2529.
[12] อคินรพีพัฒน์. มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร ; 2539.
[13] จวีวรรณ ประจวบเหมาะ. ผู้ใหญ่-ผู้น้อย ในสุวรรณา สถาอานันท์ และเนื่องน้อย บุญเนตร (บรรณาธิการ), คำ : ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย (หน้า 234-243) กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2542.

- [14] Hofstede, G. **Culture's consequences : International differences in work-related values.** Beverly Hills : Sage Pub ; 1987.
- [15] Triandis, H, C. **Individualism and collectivism.** Boulder : Westview Press ; 1995.
- [16] Mulder, N. **Inside Thai society : An interpretations of everyday life.** Amsterdam : Pepin Press ; 1996.
- [17] Ponsapich, A. (Eds). **Traditionnaland changing Thai world view.** Bangkok: Chulalongkorn University ; 1998.
- [18] Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. Conflict management in Thailand. In K. Leung and D. Tjosvold (Eds.), **Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture,** Singapore : Wiley ; 2001.
- [19] Jandt, F. E., and Pederson, P.B. **Constructive conflict management : Asia-Pacific cases.** Thousand Oaks ; CA : Sage Publications ; 1996.
- [20] ศิทธยา สุวรรณะชฎ และคณะ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลง กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2527.**
- [21] สุพัตราสุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยมครอบครัว ศาสนาและประเพณี.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช ; 2529.
- [22] เมตตา วิวัฒนานุกูล. **การสื่อสารต่างวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ; 2549.
- [23] Blanchard, W. **Thailand : Its people, its society, its culture.** New York:Harf Press ; 1969.
- [24] Hall, S. **Visual culture: The reader.** London : Thousand Oaks : SAGE Publicationsin association with the Open University ; 1976.
- [25] พัทธรวีภา เอื้ออมรวณิช **ปัจจัยที่มีผลต่อความเสียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยใน ระดับอุดมศึกษา . [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต] กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร : 2547.**